

Toren uit de 14e eeuw

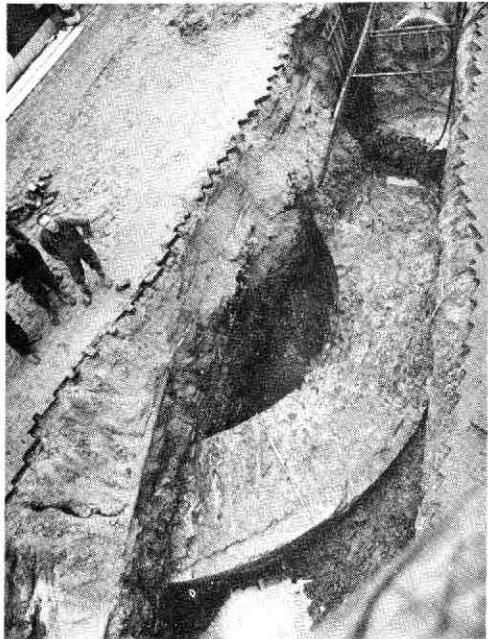
In een aantal persberichten is in de loop van januari van dit jaar melding gemaakt van de rielingswerkzaamheden aan de van Asch van Wijckskade en aan de daarbij tevoorschijn gekomen resten van de middeleeuwse stadsmuur. De meest spectaculaire vondst vormde het fundament van een ronde toren die gebouwd was op het punt waar de muur het verst naar binnen toe komt en zo de beide inbuigende muurdelen kan bestrijken. Helaas was het niet mogelijk, ondanks de vele hulp van de bij het werk betrokkenen, het hele torenfundament in het zicht te krijgen (foto).

De vraag hoe de toren en de muur aan elkaar zaten blijft dus (voorlopig) open.

Uit de geschreven bronnen is wel een en ander over dit bouwwerk bekend. Tot nu toe heb ik daarvoor alleen nog de „Aantekeningen omtrent de verdedigingswerken en de verdedigingsmiddelen der Stad Utrecht van 1122 tot 1795” van G. G. Calkoen geraadpleegd; zij zijn in getypte vorm op het Gemeentelijk Archief aanwezig.

De toren dateert uit de 14e eeuw en is naar alle waarschijnlijkheid tegelijk met de stadsmuur opgetrokken. Het steenformaat van 28 x 14 x 7 staat m.i. geen hogere ouderdom toe, terwijl hij ook moeilijk van later datum kan zijn omdat hij opgenomen is in het systeem van de gildenwaak, die al in 1341 als iets bestaands vermeld wordt. De bewaking van de stadsmuren en torens was daarbij toevertrouwd aan de leden van de verschillende ambachtsgilden, die ieder hun „slag” hadden d.i. het door het gilde te bewaken gedeelte van de stadsversterking. De Wolleweversslag strekte zich uit van de Hopakker tot nabij de Plompetoren. De toren die zich in dat stuk bevond heette in de tijd vóór 1528 dan ook Wolleweversstoren, omdat de broeders van dat gilde die waakdienst hadden zich daar ophielden.

De toren raakt zijn naam kwijt met het verdwijnen van de gildenwaak wanneer Karel V in 1528 de wereldlijke macht van de Utrechtse bisschop overneemt en de politieke en militaire rol van de gilden uitgespeeld is. Veel torens ruilen hun gildenaam voor een dierennaam. Onze toren gaat verder als „de Leeuw” door het leven. Dat leven strekte zich uit tot 1709 wanneer de Vroedschap in een resolutie van 30 september besluit „... af te breken de

middelste toren van de drie torens tusschen Weerdpoort en Plompetoren en wel tot op den wal...” Dit wordt gedaan om restauratiesteen te verkrijgen voor de defecte stadsmuur tussen de Catharijnepoort en het Mariapoortje. De stomp van de Leeuwentoren blijft dan nog ongeveer 120 jaar voortbestaan tot vanaf 1829 vrijwel alle stadsmuren gesloopt worden voor het plan Zocher.

drs. T. J. Hoekstra

Reactie

Als oud-secretaris van het waterschap de Lage Weide (1941 - 1968) las ik met belangstelling in het maandblad van september de reacties inzake „Zweesereng”, op oude kaarten meestal als „Sweserengh” geschreven.

Wat de reactie van ir. Bardet betreft, ben ik het eens met „een streek ten zuidoosten van de Vecht”, doch niet met „behorende tot de heerlijkheid Zui-

len”. Het geslacht van Tuyll met name nog het oud-lid van Ged. St. ir. F. C. C. baron van Tuyll van Zuylen, noemde zich evenals zijn vader heer van Zuylen, Sweserengh, Westbroek enz. Uit dien hoofde meen ik, dat Sweserengh op zich zelf een heerlijkheid was.

Wat de reactie van mr. Groen betreft, merk ik op, dat Sweserengh niet is gelegen ten westen van de Lageweidsdijk, doch ten oosten daarvan. Het ter-